

Snuitkevers

torretjes van diverse pluimage

THEODOOR HEIJERMAN

Een kever waarvan de kop voor de ogen snuitvormig verlengd is, hoe zou je die populair nu anders moeten noemen dan snuitkever? Zo denken ze er in andere landen ook over want daar heten ze: Rüssler, snoutbeetles of snudebiller. Het snuitje is niet het enige waaraan je de kevers uit deze veelvormige groep kunt herkennen. De meeste hebben ook nog geknikte antennen met een knopje aan het uiteinde en vaak is het lichaam in meer of mindere mate bedekt met schubben.

De snuitkeverachtigen vormen een zeer soortenrijke groep, zowel op wereldschaal als binnen Nederland. Het aantal inheemse soorten bedraagt ruim 660. Meer dan 200 soorten daarvan leven ook in de duinen. Vrijwel de meeste vinden we in de binnenduinen en slechts enkele in de extreme leefmilieus van de zeereep of de buitenduinen. De grootste familie

wordt gevormd door de Curculionidae, met ruim 500 Nederlandse soorten, inclusief 63 soorten schorskevers. Het aantal inheemse snuitkeversoorten neemt nog jaarlijks toe door de ontdekking van soorten die nog niet eerder in ons land zijn waargenomen. Enige tijd geleden is in ons land zelfs een geheel nieuwe soort ontdekt, die nog nooit eerder wetenschappelijk beschreven was.

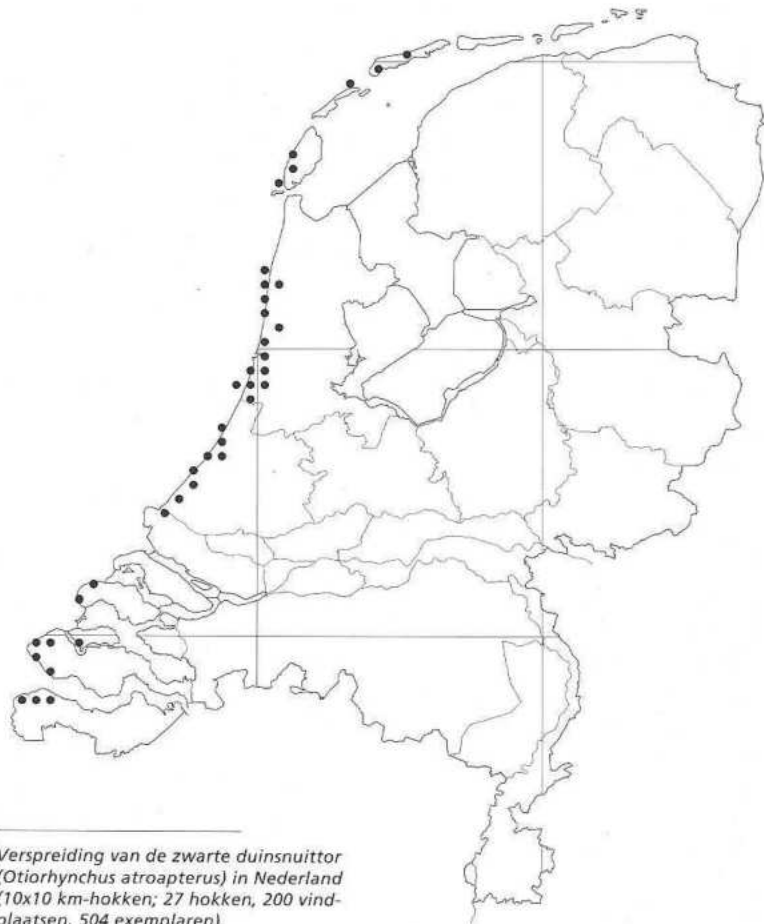
Verschillen in leefwijze

Snuitkevers vertonen een indrukwekkende variatie aan vormen en levenswijzen. Het overgrote deel van de snuitkevers is fytofaag, dat wil zeggen dat ze planten eten. Hierbij kan men monofage soorten onderscheiden, die zich slechts aan één plantensoort te goed doen. Daarnaast zijn er oligofage en polyfage soorten, die enkele, respectievelijk allerlei soorten planten verorberen.

Sommige laten bij al dit gepeuzel een karakteristiek vraatpatroon achter. Zo worden de soorten van het geslacht *Sitona*, die op vlinderbloemen leven ook wel 'bladrandkevers' genoemd. Weer andere leven van dood hout.

Ook de larven hebben heel verschillende leefplekken en leefwijzen. De meeste leven verborgen in het plantenweefsel, maar er zijn ook soorten met larven die op de buitenkant van de voedselplant voorkomen *Cionus*, *Hypera*, *Phytobius* of juist weer ondergronds aan de wortels. Sommige produceren gallen op wortels, stengels of vruchten *Gymnetron*. Er zijn zelfs soorten die in de gallen leven die door andere insecten zijn geproduceerd. Ook zijn er larven die knaaggangetjes in de bladeren maken, de zogenaamde bladmineerders.

Er zijn snuitkevers die broedzorg vertonen, die geluiden produceren, en er zijn ondergronds levende oogloze soorten (nog niet in Nederland gevonden). Er zijn soorten die onder water leven en er zijn soorten die zich parthenogenetisch (niet seksueel) voortplanten. Snuitkevers kunnen zich voortbewegen door lopen, maar ook door vliegen, springen, zwemmen, en zelfs schaatsend over het wateroppervlak.

Verspreiding van de zwarte duinsnuittor (*Otiorynchus atroapterus*) in Nederland (10x10 km-hokken; 27 hokken, 200 vindplaatsen, 504 exemplaren).

De zwarte duinsnuittor (*Otiorhynchus atroapterus*) aan de voet van een helmplant (foto: Theodoor Heijerman).

'Duinsnuitkevers'

De soorten die in het duingebied kunnen worden aangetroffen zijn grofweg te verdelen in twee groepen: soorten die specifiek zijn voor de duinen en die niet of zelden elders in Nederland worden aangetroffen en soorten die algemeen in de duinen voorkomen maar ook in biotopen in het binnenland meer of minder algemeen zijn. Omdat het voorkomen van bepaalde soorten ten minste afhangt van de beschikbaarheid van de voedselplant, bestaat de eerste groep dus vooral uit soorten die gebonden zijn aan plantensoorten die specifiek zijn voor het duingebied.

De meest karakteristieke duinsoort is ongetwijfeld de zwarte duinsnuittor *Otiorhynchus atroapterus*. Deze soort leeft vooral in de zeereep en kan met name in het voorjaar in grote aantallen worden aangetroffen. De larve leeft van de wortels van helm *Ammophila arenaria* en de volwassen kever zou van zeepostelein *Honkenya peploides* leven. Beide plantensoorten komen in Nederland vrijwel uitsluitend in de zeereep voor en dit komt goed tot uiting in het verspreidingspatroon van de snuitkever. Op gewone ossentong *Anchusa officinalis* komt *Mogulonus t-album* voor en op veldhondstong *Cynoglossum officinale* de soort *M. cruciger*. Beide soorten zijn in Nederland vrijwel uitsluitend bekend van het duingebied, maar komen verder in Europa ook in het binnenland voor.

Op ooievaarsbek *Geranium spec.* en vooral de reigersbek *Erodium cicutarium* komt een viertal snuitkevers voor die in Nederland geheel of vrijwel tot het duingebied beperkt zijn, namelijk *Limobius borealis*, *L. mixtus*, *Hypera dauci* en *Lixus vilis*. Overdag bevinden de volwassen kevers zich op de grond, onder de rozetten en uitlopers van de voedselplanten, die vooral op ruderaal plekken in het duingebied te vinden zijn. De larve van *L. vilis* leeft van de wortels, die van de *Limobius*-soorten in de bloemknoppen terwijl de larve van *H. dauci* op de onderzijde van de bladeren leeft.

Op aangespoelde balken en op palen die onderdeel uitmaken van zeeweringen (perkoenpalen) kan men soms de paalsnuittor *Pselactus spadix* aantreffen. De soort komt ook in het binnenland voor, maar de meeste vondsten uit Nederland zijn afkomstig uit het kustgebied. Deze soort leeft van dood hout, houdt van vocht en kan zelfs tegen het zoute zeewater. Het is dan ook vrijwel de enige snuitkever die op het strand kan worden gevonden.

THEODOOR HEIJERMAN IS COÖRDINATOR VAN DE EIS-WERKGROEP SNUITKEVERS